Koulunaloituksen ja koronan kilpajuoksu

6.8.2021

Koulunaloitus lähenee kilpaa koronatartuntamäärien yhä kasvaessa. Julkisuudessa on viime viikkoina kuultu painokkaita puheenvuoroja siitä, että opetus pitää saada käynnistää lähiopetuksena. Yle Pohjanmaan (Niemistö 2021) haastattelemien pohjalaiskuntien sivistystoimenjohtajien mukaan etäkoulu onkin, hallituksen linjoja mukaillen, viimeinen vaihtoehto. Kunnat tekevät päätöksen lopulta itse tautitilanteen nojalla, ja yksittäisiä kouluja ja ryhmiä voidaan määrätä altistumisien ja karanteenien myötä etäopetukseen nopeastikin.

Lähiopetuksen tärkeyden puolesta puhuvat ammattilaisten havainnot ja arkijärki. Etäilyn mukanaan tuoma sosiaalinen eristäytyminen on haitallista niin perusopetuksen, toisen asteen kuin korkeakoulujenkin opiskelijoille. Tämä on vallitseva päättäjien näkemys. Lasten ja nuorten äänten tavoittaminen, saati niiden mukaan toimiminen poliittisesti, ei puolestaan ole yhtä suoraviivaista.

Lasten ja nuorten ääni on ollut kadoksissa myös SeAMKin Horisontti2020-rahoitteisen Child-up -hankkeen mukaan. Hanketta koordinoiva italialainen yliopisto *Universita degli studi di Modena e Reggio Emilia* toteaa, että etäopetus heikentää oppilaiden toimijuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa oman oppimisen prosesseihin optimaalisella tavalla (UNIMORE 2021). Kun opiskelu on opettajan kuvan katsomista ruudulla ja tämän luennoinnin kuuntelemista oma mikrofoni ja kamera suljettuina, on selvää, että oppilaan rooliksi jää jotain muuta kuin olla aktiivinen osallistuja opetustilanteessa.

Yhteiskunnalliseen osallisuuteen ja kansalaisuuteen kasvaminen on Suomessa yksi perusopetuksen opetussuunnitelmaan (Opetushallitus 2014) kirjatuista tavoitteista. Poikkeusolot ovat olleet kaikille koululaisille ja opettajille yhteiset, ja kouluarjen eläminen yhteiskunnallisen kriisin keskellä on varmasti tuonut oman pohjavireensä sen oppimiseen, mitä tarkoittaa olla yhteiskunnan ja yhteisön jäsen. On tilanteita, joissa on vain seurattava johtajaa, vaikka se tarkoittaakin oman äänenpainon hetkellistä vaimentamista.

Kun oppimisympäristönä on etäopetuksessa koti, suomalaiset opettajat ovat neuvokkaasti kannustaneet oppilaita toimijuuteen, joka osallistaa ja kytkee oppimisen kotiin ja lähiluontoon. Lasten kotiolot, kasvattajilta saatu tuki ja ympäristö kuitenkin vaikuttavat siihen, kuinka etäkoulun läksyt tulevat tehdyiksi, ja etenkin siihen, millainen oppimiskokemus niiden tekeminen on. Pandemian pitkityttyä ja lopulta siitä toipumisessa on ensiarvoisen tärkeää vahvistaa matalan kynnyksen vuoropuhelua oppimistilanteissa, tai palauttaa se, jos se on joutunut tauolle etäilyn aikana. Näin edistetään kokonaisvaltaista oppimista sekä tuetaan lasten ja nuorten aktiivista toimijuutta ja yhteenkuulumisen tunnetta.

Henna Jousmäki
Projektipäällikkö
SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Lähteet:

Niemistö, Elina 2021. Etäkoulu on viimeinen vaihtoehto – pohjalaiskoulut alkavat lähiopetuksessa, tautitilanteen pahenemiseen on silti varauduttu. Yle Uutiset. https://yle.fi/uutiset/3-12043700 (luettu 5.8.2021).

Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Luettavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf (luettu 5.8.2021).

UNIMORE 2021. Children Hybrid Integration: Learning Dialogue as a way of Upgrading Policies of Participation (Child-up): Policy Brief 1. Child-up Consortium. http://www.child-up.eu/wp-content/uploads/2021/07/D2.10-Policy-brief-1.pdf (luettu 5.8.2021).